CC BY

http://medpr.imp.lodz.pl
https://doi.org/10.13075/mp.5893.01767

Drodzy Czytelnicy!

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce numer „Medycyny Pracy. Workers' Health and Safety" poświęcony problematyce zdrowego i aktywnego starzenia się pracowników, która w najbliższych dekadach będzie wyznaczała kierunki rozwoju medycyny pracy i zdrowia publicznego. Inspiracją do przygotowania niniejszego numeru była ogólnopolska konferencja „Praca na zdrowie – 5 lat działań na rzecz zdrowego i aktywnego starzenia się pracowników", która odbyła się w Ministerstwie Zdrowia w dniach 11–12 grudnia 2025 r. Konferencja stanowiła podsumowanie działań realizowanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025: stała się forum wymiany doświadczeń pomiędzy przedstawicielami nauki, administracji publicznej, pracodawcami oraz specjalistami medycyny pracy.

Polski rynek pracy wchodzi w okres głębokich przemian demograficznych, które w najbliższych dekadach będą determinowały funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia pracowników. Starzenie się populacji pracujących, rosnąca częstość występowania chorób przewlekłych oraz niski poziom aktywności zawodowej osób >50 r.ż. należą dziś do najważniejszych wyzwań zdrowia publicznego i rynku pracy. Konieczne jest zintegrowane, wielowymiarowe podejście do zdrowia pracownika oraz utrzymania jego aktywności zawodowej. Powinno ono uwzględniać dynamiczne zmiany środowiska pracy i stylu życia, a także postępujące starzenie się społeczeństwa oraz zmniejszanie się liczby osób aktywnych zawodowo. W ostatnich 3 dekadach systematycznie zmniejszał się udział w rynku pracy osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym, a wzrastał udział tych w wieku produkcyjnym niemobilnym oraz poprodukcyjnym. Te zmiany stanowią obecnie jedno z największych wyzwań dla rynku pracy i systemu ochrony zdrowia.

Choć starzenie się populacji jest procesem nieuchronnym, jego przebieg jest bardzo zindywidualizowany. Zmiany zachodzące wraz z wiekiem zależą od wielu czynników: uwarunkowań genetycznych, możliwości fizjologicznych, stanu zdrowia, obciążeń związanych z wykonywaną pracą, a także doświadczeń życiowych i sytuacji osobistej. Dlatego działania, których celem jest utrzymanie zdolności do pracy oraz ochrona zdrowia pracownika, muszą uwzględniać indywidualne potrzeby oraz zróżnicowany przebieg procesu starzenia się. Osiągnięcie tego celu wymaga nie tylko kształtowania środowiska pracy, zapewnienia warunków sprzyjających utrzymaniu zdrowia i aktywności zawodowej, lecz także rozwijania programów promujących dobrostan oraz wspierających zarządzanie zdrowiem w czasie całego życia, nie tylko zawodowego.

Szczególnie istotne jest to, że miejsce pracy stwarza wyjątkowe możliwości prowadzenia działań na rzecz promocji zdrowia, utrzymania zdolności do pracy oraz wspierania aktywnego starzenia się pracowników. Realizowane przez Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi działania, prowadzone m.in. w ramach Narodowego Programu Zdrowia, stanowią ważny element budowania systemowych rozwiązań wspierających utrzymanie zdrowia, zdolności do pracy oraz aktywności zawodowej osób w różnym wieku. Doświadczenia zdobyte podczas realizacji programu pokazują, że systemowe wspieranie zdrowia i zdolności do pracy jest nie tylko możliwe, ale wręcz przynosi wymierne efekty. Wnioski z ostatnich lat wskazują, że dalsze działania powinny nie tylko zakładać kontynuację sprawdzonych rozwiązań, lecz także systematycznie rozszerzać je o nowe obszary wynikające z przyszłych wyzwań. Takie całościowe i elastyczne podejście wpisuje się w kierunek rozwoju współczesnej medycyny pracy, która coraz wyraźniej odchodzi od modelu skoncentrowanego wyłącznie na zapobieganiu chorobom zawodowym na rzecz działań ukierunkowanych na utrzymanie zdolności do pracy i wspieranie zdrowego starzenia się pracowników. Jak najdłuższa zdolność do pracy staje się dziś jednym z podstawowych mierników skuteczności tych działań.

Artykuły zamieszczone w niniejszym numerze odzwierciedlają najważniejsze kierunki współczesnej medycyny pracy – od promocji zdrowia i utrzymania zdolności do pracy, poprzez wyzwania wynikające ze zmian demo-

Ministerstwo Zdrowia

Zadanie realizowane w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2026 finansowane przez Ministra Zdrowia

NPZ NARODOWY PROGRAM ZDROWIA

graficznych i epidemiologicznych, aż po potrzebę tworzenia środowiska pracy sprzyjającego zdrowiu i długiej aktywności zawodowej. Stanowią one rozwinięcie zagadnień będących przedmiotem dyskusji podczas konferencji oraz punkt wyjścia do dalszej debaty nad kierunkami rozwoju profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi.

Niniejszy numer stanowi nie tylko podsumowanie 5 lat realizacji projektu „Praca na zdrowie", lecz przede wszystkim zaproszenie do dyskusji nad przyszłością medycyny pracy i zdrowia publicznego w obliczu wyzwań demograficznych, środowiskowych i technologicznych XXI w. Mamy nadzieję, że przedstawione opracowania staną się inspiracją do dalszego rozwoju działań ukierunkowanych na utrzymanie zdrowia, zdolności do pracy oraz wysokiej jakości życia pracowników na wszystkich etapach aktywności zawodowej.

Prof. dr hab. n. med. Jolanta Walusiak-Skorupa
Dyrektor Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera
Redaktor Naczelna „Medycyny Pracy. Workers' Health and Safety"

Prof. dr hab. n. med. Kinga Polańska
Kierownik Zakładu Środowiskowych i Zawodowych Zagrożeń Zdrowia
Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera

Ten utwór jest dostępny w modelu open access na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 międzynarodowa / This work is available in Open Access model and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) – https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/.

Wydawca / Publisher: Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, Łódź